

צוללים

למרבדי עשב הים באילת

את עשבי הים נמצא באילת בעיקר במקומות שבהם הקרקעית חולית ושיפוע המדרון מתון יחסית. מין עשב הים הנפוץ ביותר באזורנו הוא ימון הקשקשים (*Halophila stipulacea*) שגדל במפרץ אילת עד עומק של כ-50 מטר

החולית, לפני שמגיעים למרבדי עשב הים, אפשר להבחין בבליטות ובשקעים רבים שנוצרים על ידי בעלי חיים המתחפרים בקרקעית. באזור חולי זה אפשר למצוא שושנות ים מהסוג *Ceriantus*, שגופן נמצא בתוך "צינור" בקרקעית וזרועות הציד הסגלגלות שלהן פרושות מעלה. לעתים אפשר גם להבחין במדוזות הפוכות מהסוג קסיופיאה (*Cassiopeia*), החיות על קרקעית הים ובין זרועותיהן סרטנים זעירים החיים איתן בסימביוזה. עוד אפשר להבחין בדגים שונים

כתבו: ד"ר אסף זבולוני, עמרי יוסף
עומסי, שי אורון, ד"ר גדעון וינטרס
וד"ר יונתן שקד

בחוף הצפוני של אילת אפשר למצוא מרבדי עשב ים גדולים יחסית באזורים שמול המלוונות (למשל, מול מלוונות הרודס ודן). מומלץ לצאת מהחוף שנמצא מול מלון דן ולצלול מרחק של כ-250 מטר בכיוון 200°. באזור הקרקעית

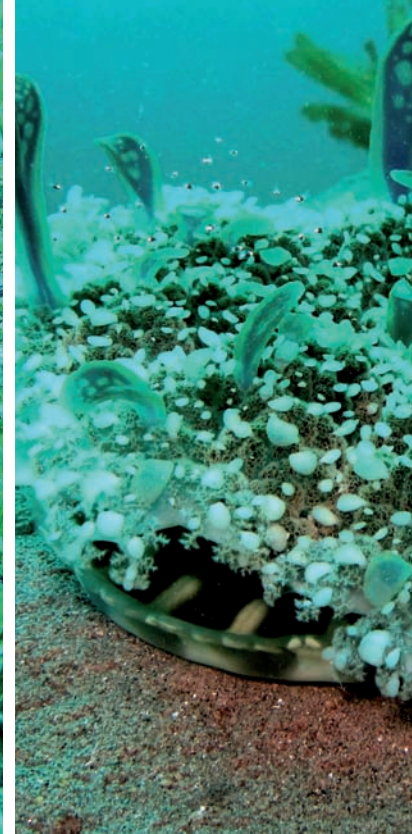
1. צלופחייגן מגיחים מתוך מחילות הנמצאות במרבד עשב ים, מול מועדון הצלילה סנובה.
צילום: אסף זבולוני
2. קסיופיאה - מדוזה הפוכה החיה על קרקעית הים ונפוצה בין מרבדי עשב הים בחוף הצפוני.
צילום: שי אורון
3. תמנון מחפש את טרפו בין עלי עשב הים בחוף הצפוני.
צילום: גדעון וינטרס

צוללים בטוח

לצוללים בחוף הצפוני מומלץ להצטייד במצפן, מכיוון שהניווט בחוף הצפוני קשה יותר מאשר באזור שוניות האלמוגים - במקרים רבים הראות במים אינה טובה כמו בחופים הדרומיים ויש פחות נקודות ייחוס על הקרקעית, דבר המקשה על הצולל להתמצא במרחב. בנוסף, השיפוע המתון של הקרקעית מקשה להבחין אם מתרחקים מהחוף או מתקרבים אליו. מומלץ לא לעבור מרחק של 300 מטר מקו החוף (שבו עומק המים הוא כ-11 מטר), מכיוון שמשם ודרומה משייטות סירות. בעלי הניסיון המתאים, שמעוניינים לצלול עמוק ורחוק יותר, חייבים להישאר קרובים לקרקעית ולהימנע מעלייה לפני המים באזור המותר לשיט. בנוסף, יש להצטייד בדגל צוללים כדי ליידע את המשיטים שקיימים צוללים מתחת לפני המים. בחופים הדרומיים אין לעבור את מצופי הקו החוצה (מצופי צינור בצבע אדום-לבן) שמסמנים לכלי שיט את האזור הסגור לשיט. המעוניינים לבקר במרבדים הנמצאים ליד מעגן תור-ים חייבים להצטייד בדגל צוללים. זכרו להתאים את הצלילה לניסיונכם והימנעו מלגעת בבעלי החיים. עשב הים הוא ביתם וחלקם מסוגלים להגן על עצמם באמצעות מנגונים שונים.

3

לפינויים של כלובי הדגים שהיו באזור זה עד לפני כחמש שנים. מחקר שנעשה על ידי שי אורון מהמכון הבין אוניברסיטאי למדעי הים באילת, באזור שבו היו כלובי הדגים, מראה התאוששות של מרבדי עשב הים ושל בעלי חיים המאכלסים מרבדים אלה. למבקרים במרבדי עשב הים בחוף הצפוני, מומלץ לבדוק מראש את הראות במים ולבקר שם בעיקר בימים שבהם הראות טובה יחסית. כאשר הראות בחוף הצפוני אינה טובה, קשה יותר לנווט וליהנות ממגוון בעלי החיים הנמצאים באזור.

צלופחי גן החיים במושבות

בחופיה הדרומיים של אילת אפשר לראות מרבדי עשבי ים קטנים יותר מול מלון הנסיכה, במדרון שבין מועדון הצלילה סנובה וחוף המגדלור, מול חוף אקווה ספורט וצמוד למעגן תור-ים (צפונית-מזרחית למעגן). מרבד יפה במיוחד נמצא מול מועדון הצלילה סנובה בעומקים הנעים בין שבעה ל-30 מטרים. באתרים הדרומיים בולטים צלופחי הגן, החיים במושבות ומגיחים מתוך מחילות בקרקעית. מוטב לצפות בהם ממרחק של כמה מטרים מכיוון שהם ימהרו להסתתר במחילתם אם צולל יתקרב אליהם יתר על המידה. מרבדי עשב הים באתרים הדרומיים נמצאים במקרים רבים בקרבת בלטי שונית והם אתר רעייה של דגי שונית צמחוניים וקיפודי ים ואזור שיחור של דגים טורפים כגון הלטנון והתנינון. ■

המסתווים גם הם על הקרקעית, כגון הלטנון והסולית. עשבי הים באזור החוף הצפוני מתחילים להופיע מעומקים של כשישה מטרים, ובימים שבהם הראות טובה יחסית אפשר לראותם גם בשנירקול על פני המים. את המרבדים המרשימים יותר אפשר למצוא בעומקים הנעים בין שמונה ל-30 מטרים - דבר המחייב צלילה. מכיוון שמרבדי עשב הים סבוכים יחסית, כדאי לצלול מעליהם לאט ולחפש את בעלי החיים הייחודיים לאזור זה, שמצטיינים בכושר ההסתווה שלהם. אפשר להבחין במגוון רחב של בעלי חיים, כגון סוסוני ים, דיונונים, תמנונים, צבי ים, סרטנים, קיפודי ים, נחשונים, חלזונות, חשופיות מרהיבות וצלופחים. וכן בדגים מעניינים במיוחד, כגון קרנון נדיר מהמין *Xiphasia setifer* ואבובן נדיר מהמין *Halicampus macrorhynchus*, שנמצאו שם לראשונה לפני כמה חודשים על ידי פקח רשות הטבע והגנים עמרי יוסף עומסי. אחד מבעלי החיים המרשימים ביותר שנמצאים באזור זה הם דיונונים מהסוג *Sepia*, התרים אחר טרפם תוך כדי התאמה מדהימה של צבעם ומרקם עורם לסביבה לצורך הסוואה. מרבדי עשב הים מול החוף הצפוני של אילת רחבים ועשירים יותר מאשר המרבדים הדרומיים. בשנים האחרונות מרבדים אלה הולכים ומתרחבים ועשב הים נראה בהם בריא יותר מבשנים עברו. הסיבה לכך אינה לגמרי ברורה, אך היא ככל הנראה קשורה